

Історія психології

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>05 Соціальні і поведінкові науки</i>
Спеціальність	<i>053 Психологія</i>
Освітня програма	
Статус дисципліни	<i>Нормативна</i>
Форма навчання	<i>Заочна</i>
Рік підготовки, семестр	<i>1 курс, весняний семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>4 кред. ЄКТС/120 годин лекції – 6 годин, семінарські – 4 години, самостійна робота – 110 годин</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Залік / ДКР</i>
Розклад занять	<i>rozklad.kpi.ua</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>канд.політ. наук, викладач кафедри психології і педагогіки, Оніпко Зоряна Сергіївна</i>
Розміщення курсу	

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Предметом навчальної дисципліни «Історія психології» є закономірності формування і розвитку поглядів на психіку, які розглядаються в розрізі різних підходів до розуміння психічної реальності.

Мета дисципліни – ознайомлення студентів з процесом розвитку поглядів на природу психічного. Знання основних психологічних ідей дозволить студентам отримати систематичні знання щодо психології як самостійної науки.

Відповідно до вимог ОПП **метою дисципліни** є формування у студентів:

Загальних компетентностей:

- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК 1)
- Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК 2)
- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій (ЗК 3)
- Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК 4)
- Здатність бути критичним і самокритичним (ЗК 5)
- Здатність приймати обґрунтовані рішення (ЗК 6)
- Здатність генерувати нові ідеї (креативність) (ЗК 7)
- Навички міжособистісної взаємодії (ЗК8)
- Здатність працювати в команді (ЗК9)
- Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної

області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК11)

- Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів) (ЗК12)
- Здатність та готовність впроваджувати наукові основи та рекомендації щодо сучасної життєдіяльності, засоби фізичного, психічного, психологічного і духовного розвитку особистості й самовдосконалення (ЗК13)
- Здатність до саморозвитку на основі рефлексії та саморегулювання (ЗК14)
- Здатність і готовність до безперервного й актуального навчання, опанування новими знаннями, методичними розробками, інноваційними проектами, володіння новітніми технологіями в галузі психології (ЗК15).

Професійних компетентностей:

- Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології (ФК 1)
- Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (ФК 3)
- Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел (ФК 4)
- Здатність використовувати валідний та надійний психодіагностичний інструментарій (ФК 5)
- Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження (ФК 6)
- Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації (ФК 7)
- Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну діяльність відповідно до запиту (ФК 9)
- Здатність дотримуватися норм професійної етики (ФК 10)
- Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку (ФК 11)
- Здатність здійснювати психологічний вплив з метою оптимізації психічного функціонування індивіда або групи (ФК 15)

Програмні результати навчання:

- Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання (ПРН1)
- Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ у контексті професійних завдань (ПРН2)
- Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань (ПРН3)
- Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень та аналізу літературних джерел (ПРН4)
- Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника (ПРН10)
- Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності (ПРН13)
- Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості (ПРН14)
- Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку (ПРН15)
- Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога (ПРН16)
- Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним і демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності (ПРН17)
- Планувати та організовувати спільну інтелектуальну діяльність у ході вирішення

прикладних завдань (ПРН19)

- Рефлексувати можливості власного інтелектуального потенціалу для вирішення завдань професійної діяльності (ПРН20)

2 . Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Для вивчення дисципліни студенту бажано мати навички використання текстового редактора на комп'ютері, навички роботи з електронними базами наукових інститутів та бібліотек.

Навчальна дисципліна має міждисциплінарний характер та перебуває у певному зв'язку з іншими дисциплінами соціально-логіко-гуманітарного блоку: психологією, історією, філософією, релігієзнавством, культурологією. За структурно-логічною схемою програми підготовки фахівця дана навчальна дисципліна тісно пов'язана з іншими дисциплінами: «Вступ до спеціальності», «Загальна психологія з практикумом. Частина 1. Психічні процеси».

Вивчення дисципліни дозволить ефективніше опанувати дисципліни циклів загальної та професійної підготовки.

3. Зміст навчальної дисципліни

Денна форма

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	Всього	у тому числі		
		Лекції	Семінарські заняття	СРС
1	2	3	4	5
Тема 1. Історія психології: предмет, завдання, методи, історія розвитку.	10	2	-	8
Тема 2. Психологічна думка Стародавнього Сходу.	10	-	-	10
Тема 3. Розвиток психологічної думки в епоху Античності	12	-	-	12
Тема 4. Психологічні ідеї в епоху Середньовіччя.	10	-	-	10
Тема 5. Психологічні вчення мислителів епохи Відродження	10	-	-	10
Тема 6. Філософсько-психологічні думка Нового часу.	10	-	-	10
Тема 7. Становлення та розвиток психології як самостійної науки в XIX- поч.XX ст.	18	2	-	16
Тема 8. Основні напрями та наукові школи XX-XXI століття	22	2	2	18
Тема 9. Розвиток психологічних ідей в Україні.	18	-	2	16
Всього годин	120	6	4	110

4. Навчальні матеріали та ресурси

Для успішного вивчення дисципліни достатньо опрацювати навчальний матеріал, який викладається на лекціях, а також ознайомитись з:

4.1 Базова література:

1. Данилюк І. Історія психології в Україні. К.: Либідь, 2002. – 152 с.
2. Гальперин П.Я., Ждан А.Н. История психологи. XX век. – М.: Акад. проект Деловая книга, 2003. – 832 с.
3. Жуков С. М., Т. В. Жукова Історія психології : навчальний посібник. К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 224 с.

4. Історія психології : античність. Конспект лекцій / Укл. Чуйко Г. В., Кривко Т. А. – Чернівці : Рута, 2006. – 80 с.
5. Історія психології: від античності до початку ХХ століття : навч. посібник / Авт-уклад. О. П. Коханова, 2016. – НВП «Інтерсервіс». – 235 с.
6. Корольчук М. С., Криворучко П.П. Історія психології: Навч. посібн. – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2004. – 248 с.
7. Криворучко П.П. Історія психології: Курс лекцій. / За заг. Ред. М.С. Корольчука. К., 2003.
8. Маноха І.П., Роменець В.А. Історія психології ХХ століття: Навчальний посібник для ВНЗ. – 2-е вид. – К.: Либідь, 1998. – 992 с.
9. Роменець В.А. Історія психології: Стародавній світ. Середні віки. Відродження: Навч. посібник. К.: Либідь, 2005. - 916 с.
10. Роменець В.А. Історія психології. ХVІІ століття. Епоха Просвітництва : Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К. : Либідь, 2006. - 997 с.
11. Роменець В. А. Історія психології. Кінець ХІХ - початок ХХ ст. – К.,1996.

4.2. Допоміжна література:

1. Берн Е. Ігри, у які грають люди. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. 256 с
2. Горні К. Невротична особистість нашого часу (The Neurotic Personality of our Time), 1937. / пер. з англ. і примітки А. І. Фета. — Philosophical arkiv, Nyköping (Sweden), 2016. — 186 с.
3. Грисенко, Н.В. Посібник до вивчення курсу «Історія психології». Від появи перших психологічних теорій до становлення психології як самостійної науки / Н.В. Грисенко. – Д.: РВВ ДНУ, 2017. – 40 с.
4. Г'юм Д. Про людську природу. – К.: Азбука, 2016. – 320 с.
5. Історія психології: курс лекцій. Частина 2: для студентів спеціальностей «Психологія», «Практична психологія» / З. Я. Ковальчук. – Львів: ЛьвДУВС, 2013. – 344 с.
6. Історія психології : методичні рекомендації до спеціального курсу для студентів спеціальності 053 «Психологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти / Е. В. Піщевська, В. О. Сусллова, А. І. Уханова. Одеса : Видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2021. – 36 с.
7. Ковальчук З. Я. Історія психології: курс лекцій. Частина 2: для студентів спеціальностей «Психологія», «Практична психологія» / З. Я. Ковальчук. – Львів: ЛьвДУВС, 2013. – 344 с.
8. Ляйбніц Ґ. В. Монадологія (Український переклад Павла Бартусяка під редакцією Олега Хоми). Журнал Sententiae, XXVIII. — 2013. — № 1. С. 151—177.
9. Методичні вказівки для практичних занять з курсу «Історія психології» для студентів спеціальності 053 «Психологія» всіх форм навчання / Упорядник: Стоцький Я. В. – Тернопіль: Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, 2019. – 44 с.
10. Практикум з історії психології : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / І. М. Щербакова. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2014. – 160 с. 11. Роменець В. А. Історія психології ХХ століття: Навч. посібник. - К.: Вища шк., 2017. - 990 с.
12. Франкл В. Людина в пошуках справжнього сенсу – К.: Клуб Сімейного Дозвілля, 2016. 160 с.
13. Фройд З. Вступ до психоаналізу. Лекції. – К.: Основи, 2015. – 422 с. 14. Юнг К. Г. АІОН. Нариси щодо символіки самості. – Львів : Астролябія, 2016. – 432 с.
15. Фройд З. Вступ до психоаналізу. Лекції. – К.: Основи, 2015. – 422 с.
16. Фройд З. По той бік принципу задоволення.– Львів : Фоліо, 2019. – 160 с. 17.Фройд З. Психологія сексуальності. — Харків: Фоліо, 2018. 151с.
18. Фройд З. Тотем і табу. — Харків: Фоліо, 2019. 267 с.
19. Фройд З. Тлумачення снів. - Харків: Фоліо, 2019. 603
20. Фром Е. Мати або бути. – К.: Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2020. – 304 с.
21. Юнг К. Г. Аналітична психологія. – Львів : Астролябія, 2018. – 608 с.
22. Юнг К. Г. АІОН. Нариси щодо символіки самості. – Львів : Астролябія, 2016. – 432 с.
23. Юнг К. Г. Архетип і колективне несвідоме.– Львів : Астролябія, 2018. – 608.

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

5.1. Заочна форма

Лекційні заняття

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (перелік дидактичних засобів, посилання на літературу та завдання на СРС)
1	<p>Тема 1. Історія психології: предмет, завдання, методи, історія розвитку Історія психології як наука. Підходи до розуміння історії психології. Предмет історії психології. Завдання та функції історії психології. Місце і значення історії психології в системі наукового знання. Взаємозв'язок історії психології з іншими науками. Періодизація історії психології. Методологія в історії психології. Специфіка історико-психологічних досліджень.</p> <p>Завдання на самостійну роботу студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначити місце історії психології серед інших галузей психології. 2. Розкрити основні принципи історії психології. 3. Охарактеризувати в чому полягає специфіка методів, які використовуються в історії психології. 4. Визначити роль особистості вченого у розвитку історії психології. 5. Пояснити фразу Г. Еббінгауза про психологію: «У неї велика передісторія, проте дуже коротка історія»
2	<p>Тема 7. Становлення та розвиток психології як самостійної науки в XIX- поч.XX ст. Філософія позитивізму. Завершення становлення асоціативної теорії психології (Дж. Мілль, Дж. Ст. Мілль, Т. Браун, І. Ф. Гербарт, О. Бен). Становлення експериментальної психології: дослідження Г. Т. Фехнера, Е. Г. Вебера, Г. Гельмгольца. Основний психофізіологічний закон Фехнера-Вебера. Створення фізіології ВНД. Дарвінізм. Виникнення експериментальної психології. (В. Вундт). Програма емпіричної (спостерігаючої) психології Ф. Brentano. Дослідження пам'яті Г. Еббінгауза. Розгалуження психологічної науки (структуралізм, функціоналізм, Вюрцбурзька школа, Французька школа, описова психологія). Вивчення свідомості в межах структуралізму (Б. Тітченер). Функції свідомості. Чиказька школа функціоналізму. Колумбійська школа функціоналізму (Р. Вудсворт). Іntenція свідомості за Ф. Brentano. Експериментальна діяльність представників Вюрцбурзької школи (О. Кюльпе, К. Марбе, К. Л. Бюлер). Французька психологічна школа (А. Льебо, Ж. М. Шарко, Т. Рібо, П. Жане). Внесок французьких соціологів в розвиток психології (Е. Дюркгейм, Л. Леві-Брюль, Ж.-Г. Тард). Психології народів (Ж.-Г. Тард). Особливості описової психології. Філософія життя (В. Дільтей). Розуміння особистості за Е. Шпрангером.</p> <p>Завдання на самостійну роботу студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сформулювати основний психофізіологічний закон Фехнера-Вебера. 2. Назвати основні відкриття Г. Гельмгольца, які стали значним внеском в психологічну науку. 3. Охарактеризувати метод експериментальної інтроспекції за В. Вундтом. 4. Назвати правила до проведення експерименту за В. Вундтом. 5. Охарактеризувати роль середовища у становленні психіки (Е. Дюркгейм, Л. Леві-Брюль, Ж.-Г. Тард). 6. Визначити елементи свідомості згідно з структуралізмом. 7. Проаналізувати роль спостереження у дослідженні елементів свідомості (Б. Тітченер). 8. Проаналізувати структуру особистості за У. Джемсом.

	<p>9. Охарактеризувати спроби дослідження мислення представниками Вюрцбурзької школи.</p> <p>10. Визначити особливості описової психології.</p>
<p>3</p>	<p>Тема 8. Основні напрями та наукові школи XX-XXI століття</p> <p>3. Фрейд і його вчення про несвідоме. Психоаналіз. Трансформація фрейдизму. Індивідуальна психологія А. Адлера. Аналітична психологія К. Г. Юнга. Невротична особистість К. Хорні. Гуманістичний психоаналіз Е. Фрома. Міжособистісна психіатрія Г. Салівана. Теорія розвитку особистості Е. Еріксона. Психологія як наука про поведінку. Біхевіоризм та необіхевіоризм. Оперантний біхевіоризм Б. Скінера. Необіхевіоризм Дж. Уотсона. Вчення про проміжні перемінні (Е. Толмен). Гештальтизм як психологія цілісності. Дослідження “продуктивного мислення” М. Вертгеймером. Проблема розвитку психіки (К. Коффка). Дослідження законів сприймання та інсайту (В. Келер). Неогештальтизм. Дослідження мотиваційно-вольової сфери (К. Левін). Гуманістична психологія. Проблема самореалізація (А. Маслоу). Я”-концепція і “індериктивна” центрована на клієнті психотерапія К. Роджерса. Теорія особистісних конструктів Д. Келлі. Диспозиційні теорії особистості. Факторна теорія особистості Р. Кеттелла. Риси особистості (Г. Олпорт). Теорія типів особистості Г. Айзенка. Когнітивна психологія. Розуміння психіки У. Найсера. Теорія стадій розвитку інтелекту Ж. Піаже. Критика теорії егоцентризму Ж. Піаже Д. Х'юзом та М. Дональдсон. Психологія в радянський період. Рефлекторна теорія психіки (І. Павлов, В. Бехтерев). Зародження патопсихології в Росії (В. Бехтерев). Культурно-історична теорія Л. Виготського. Педагогічна психологія Л. Виготського. Діяльнісний підхід С. Рубінштейна. Здобутки та проблеми розвитку психології радянського періоду. Становлення та розвиток сучасних напрямів психології. Зміст та основні принципи психотерапевтичних підходів: клієнтцентрована терапія К.Роджерса, логотерапія В.Франкла, психодрама Дж.Моренно, психосинтез Р.Ассаджиолі, гештальттерапія Ф. Перлза, трансактний аналіз Е.Берна та ін.</p> <p>Завдання на самостійну роботу студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризувати основні положення фрейдизму. 2. Проаналізувати ідеї послідовників та критиків З, Фрейда (К.-Г. Юнг, А. Адлер, К. Хорні, Е. Фром). 3. Назвати особливості стадії розвитку особистості за Е. Еріксоном. 4. Визначити розуміння поведінки особистості у біхевіоризмі та необіхевіоризмі. 5. Охарактеризувати поняття «гештальт». 6. Розкрити характеристики гештальт-терапії. 7. Проаналізувати підходи до розуміння особистості (Р. Кеттелл, Г. Олпорт, Г. Айзенк). 8. Визначити підходи до розуміння мислення у представників когнітивної психології. 9. Розкрити зміст рефлекторної теорії психіки. 10. Охарактеризувати основні напрямки розвитку радянської психології. 11. Проаналізувати принципи основних сучасних психотерапевтичних підходів.

Семінарські (практичні) заняття

Основні завдання циклу семінарських занять: сформулювати у студентів: розуміння теоретичного матеріалу; вміння формувати самостійні судження, відстоювати власні погляди, аргументуючи їх на основі наукових фактів; уміння та навички самостійної роботи з підготовки до безпосередньої участі в семінарі-обговоренні.

№ з/п	Назва теми заняття та перелік основних питань (перелік дидактичного забезпечення, питання для поточного контролю та завдання на СРС)
1	<p>Тема 8. Основні напрями та наукові школи ХХ-ХХІ століття</p> <p>Мета: Поширити та поглибити знання студентів про особливості психологічних ідей в ХІХ- початку ХХ століття.</p> <p>Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вчення про несвідоме З. Фрейда. Пансексуалізм і психоаналіз. 2. Погляди представників неофрейдизму (А. Адлер, К. Г. Юнг, К. Хорні, Е. Фром, Г. Салліван, Е. Еріксон). 3. Поведінка як предмет дослідження психології (Б. Скінер, Дж. Уотсон, Е. Толмен). 4. Психологічні ідеї представників гештальтпсихологічного напрямку (М. Вертгеймер, К. Коффка, В. Келер, К. Левін). 5. Природа людини в гуманістичній психології (А. Маслоу, К. Роджерс). 6. Диспозиційні теорії особистості (Г. Олпорт, Р. Кеттелл, А. Айзенк). 7. Дослідження внутрішньої організації психічних процесів в когнітивній психології (У. Найсер, Ж. Піаже, Д. Х'юз, М. Дональдсон). 8. Основи рефлексивної психіки (І. Павлов, В. Бехтерев). 9. Психологія в радянський період (Л. Виготський, С. Рубінштейн, А. Леонтьєв та ін). 10. Зміст та основні принципи сучасних психотерапевтичних підходів: клієнтцентрована терапія К.Роджерса, логотерапія В.Франкла, психодрама Дж.Моренно, психосинтез Р.Ассаджиолі, гештальттерапія Ф. Перлза, трансактний аналіз Е.Берна <p>Завдання на самостійну роботу студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризувати розуміння внутрішнього конфлікту за З. Фрейдом. 2. Розкрити зміст колективного несвідомого в теорії К.-Г. Юнга. 3. Назвати риси невротичної особистості К. Хорні. 4. Пояснити поняття інсайту (В. Келер). 5. Проаналізувати розуміння фрустрації К. Левіном. 6. Розкрити факторну теорію особистості Г. Айзенка. 7. Охарактеризувати культурно-історичну концепцію Л.С.Виготського. 8. Визначити особливості трьох Я-станів за Е. Берном.
	<p>Тема 9. Розвиток психологічних ідей в Україні.</p> <p>Мета: Поширити та поглибити знання студентів про розвиток психологічних ідей в Україні.</p> <p>Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Психологічні та педагогічні ідеї діячів Київської Русі (Лука Жидята, Іларіон, Феодосій Печерський, Кирило Турівський, Володимир Мономах, митрополит Никифор). 2. Психологічні погляди випускників та викладачів Києво-Могилянської Академії (І. Гізель, С. Яворський, Ф. Прокопович, М. Козачинський, С. Калиновський, С. Кулябка, Г. Кониський). 3. Психолого-педагогічні ідеї у творчості Г. Сковороди. 4. Розвиток психології в Львівському університеті (Ю. Охорович, С. Балеї). 5. Психологія особистості Г. С. Костюка. 6. Психологічні погляди представників Харківської школи (П. Гальперін, О.

2	<p>Запорожець, 7. Божович, П. Зінченко)</p> <p>8. Внесок В. Роменця в дослідження історії психології. Історико-психологічна теорія вчинку особистості.</p> <p>9. Стан сучасної української психологічної науки.</p> <p>Завдання на самостійну роботу студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охаризувати жанр повчань в давньоруській літературі. 2. Проаналізувати педагогічні погляди С. Полоцького. 3. Розкрити розуміння Ф. Прокоповичем природи відчуттів. 4. Пояснити термін «сродна праця» (Г. Сковорода). 5. Проаналізувати трактування пам'яті Г. Сковородою. 6. Охарактеризувати зміст трансформації індивіда в особистість за Г. Костюком. 7. Проаналізувати теорію поетапного формування розумових дій та понять (П. Гальперін). 8. Назвати основні етапи становлення психології як науки за В. Роменцем. 9. Охарактеризувати основні завдання та проблеми сучасної української психології.
----------	--

6. Самостійна робота студента

Тема 2. Психологічна думка Стародавнього Світу.

Зародження психологічної думки на Сході. Психологічні погляди в Стародавньому Єгипті та Вавилоні. Анатоомо-фізіологічна основа психічного у вченнях Стародавнього Сходу. Психологічні погляди в Стародавній Індії. Розуміння душі в індуїзмі, буддизмі і джайнізмі. Психологічні основи філософських шкіл в Стародавній Індії (йога, веданта, міманса, н'яя, вайшешика). Стародавній Китай: трактування душі, сутності особистості і її морального розвитку (Кун-Фу-Цзи, Лао-Цзи, Сюнь-Цзи, Мо-Цзи, та інші).

Тема 3. Розвиток психологічної думки в епоху Античності

Докорінні зміни суспільного ладу життя як передумови для розвитку різних сфер давньогрецької культури. Зародження наукових знань з релігійно-міфологічних уявлень. Поняття античної психології та її періодизація. Душа в розумінні представників Мілетської школи. Ідеї Фалеса. Вчення Геракліта про душу. Психологічні погляди античних медиків. Принципи нервізму та біопсихізму як основа психологічних уявлень представників давньогрецької медицини. Мораль і психологія у філософії Сократа. Психологічні погляди Платона. Психологічні ідеї у вченнях атомістів. Внесок філософських ідей Аристотеля в розвиток психології. Психологічні погляди стоїків. Психологічна доктрина у епікурейців. Психологічні основи філософського вчення Лукреція Кара.

Тема 4. Психологічні ідеї в епоху Середньовіччя.

Зв'язок науки з релігією в період Середньовіччя. Етапи розвитку релігійної думки (апологетика, патристика, схоластика). Суперечки про універсалії між номіналізмом і реалізмом. Проблема душі і тіла людини в середньовічній патристиці. Постановка проблеми психічного розвитку в ранньосередньовічній психології. Проблема достовірності пізнання душі в учінні Августина Блаженного. Психологічні ідеї у філософії Фома Аквінського (томізм). Роджер Бекон та його ідея дослідного пізнання душі. "Бритва" В. Оккама. Особливості арабомовної середньовічної психологічної думки (Ібн-Сінна (Авіценна), Ібн аль-Хайсам (Альгазен) та Ібн-Рушд (Аверроес). Вчення про душу філософів арабомовного середньовіччя. Асоціативний експеримент Ібн-Сіні.

Тема 5. Психологічні вчення мислителів в епоху Відродження

Тлумачення термінів «гуманізм» і «відродження». Хронологічні межі епохи Відродження. Основні напрями розвитку антропологічних і психологічних ідей в культурі Відродження. Психологічні ідеї представників моральної філософії (Поджо Браччоліні, Леон Баттиста Альберт, Джанноцо Манетті, Джованні Піко делла Мірандола). Педагогічні основи філософії П'єтро Верджеріо, Леонардо Бруні. Дитина та дитинство у гуманістичній філософії Еразма Роттердамського. Гуманістичні ідеї в літературі (Данте Аліґ'єрі, Франческо Петрарка, Джованні Боккаччо). Співвідношення розуму та віри в ідеях П'єтро Помпонаці. Натурфілософські ідеї та спроби пояснити психічне крізь призму природнього (Б. Телезіо, Х. Л. Вівеса та Х. Уарте).

Тема 6. Філософсько-психологічна думка Нового часу.

Спроби вирішення проблеми пізнання (сенсуалізм, раціоналізм). Психологія як наука про свідомість. Обґрунтування Ф. Беконом емпіричної методології та індуктивної логіки. Вчення про душу і тіло в дуалізмі Рене Декарта. Розуміння пристрастей (за Р. Декартом). Вчення про рефлекс, психофізичний паралелізм. Вчення про афекти і свободу волі Б. Спінози. Вчення про монади Г. Лейбніца. Епіфеноменалізм Т. Гоббса. Закладання основ емпіричної психології у вченні про пізнання Дж. Локка. Теорія асоціацій (Дж. Локк). Розвиток асоціативної теорії у психології. (Д. Гартлі, Д. Прістлі). “Бути – значить бути сприйнятим” – Дж. Берклі. Поширення принципу асоціацій на процес пізнання Д. Юмом.

Психологічні погляди філософів епохи Просвітництва (Е. Кондільяк, Ж. Кондорсе, Вольтер, Д. Дідро, П.-Ж. Кабаніс, Ж. Ламетрі, Гете та інші). Психологічні погляди німецьких філософів: І. Кант, І. Фіхте, Ф. Шеллінг, Г. В.-Ф. Гегель, Л. Фейєрбах. «Емпірична психологія» Христіана фон Вольфа.

Політика та контроль

Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Відвідуваність і виконання завдань

Відвідування лекційних занять не оцінюється але є бажаним, оскільки навчальний матеріал викладається в доступній формі та є можливість обговорення дискусійних питань та уточнення незрозумілих моментів. Для здобувачів вищої освіти, які бажають продемонструвати відмінні результати навчання, активна робота на лекційних заняттях вкрай необхідна. Однак відпрацювати пропущені лекції не потрібно.

Активна участь студента на семінарському занятті є обов'язковою. У разі пропуску семінарського заняття обов'язково повинні бути вивчені теми, а також виконані всі завдання. Контроль знань (розуміння) студентом пропущених тем (виконання завдань) відбуватиметься під час спілкування з викладачем за графіком консультацій, доступним на сайті кафедри психології і педагогіки. Студент, який виконає відповідні завдання (відповідь на питання) отримуватиме відповідні бали до рейтингу залежно від якості відповідей (виконання завдання).

Тема і завдання для семінарського заняття передбачені робочою програмою дисципліни, доступною з особистого кабінету студента в системі «Кампус» або на сайті кафедри психології і педагогіки.

Студент на семінарському занятті може використовувати підготовлені ним письмові нотатки з питань теми заняття (або передбачених завданням), однак висловлювати позицію, читаючи з аркуша паперу не варто.

Використання ноутбуків, смартфонів (та інших подібних засобів) для розваги чи спілкування під час заняття не варто. Відповідати на питання викладача, читаючи з екрану смартфона, ноутбуку чи з підручника не варто також. Це характеризує рівень підготовки студента не з кращого боку.

Форми роботи

Лекції, семінарське заняття. Тематика лекцій висвітлена у робочій програмі (силабусі) дисципліни. Вітаються питання від студентів до викладача під час лекції. Допускається діалог між студентами і викладачем на лекції.

На семінарському занятті студенти демонструють засвоєння, узагальнення та систематизацію знань з історії психології.

Політика університету

Академічна доброчесність

Основні види академічної відповідальності встановлені Законом України «Про освіту». Згідно із частиною 6 статті 42 до основних видів академічної відповідальності здобувачів освіти належать: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування із закладу освіти; позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати за навчання.

Політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності містять такі регламентуючі документи КПІ ім. Ігоря Сікорського, оприлюднені на сайті Університету: Кодекс честі КПІ ім. Ігоря Сікорського <https://kpi.ua/files/honorcode.pdf>, Положення про систему запобігання академічному плагіату https://osvita.kpi.ua/sites/default/files/downloads/Pologen_pro_plagiat.pdf, а також нормативно-правові документи, офіційні рекомендації, накази та розпорядження, соціологічні дослідження КПІ ім. Ігоря Сікорського, методичні матеріали, освітні курси <https://kpi.ua/academic-integrity>

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

7. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: опитування за темою заняття, домашня контрольна робота.

Семестровий контроль: залік

Оцінювання та контрольні заходи

Рейтинг студента з дисципліни складається з балів, що отримуються за:

1) відповіді та доповнення відповідей інших студентів у процесі дискусії на семінарському занятті;

2) виконання ДКР.

Деталізовані критерії оцінювання результатів навчання студента визначені у положенні про PCO з дисципліни та представлені у Додатку 1.

Викладач оцінює роботу студента на семінарському занятті.

Студент може оскаржити оцінку викладача, подавши відповідну скаргу викладачу не пізніше наступного дня після ознайомлення студента з виставленою викладачем оцінкою. Скарга розглядатиметься за процедурами, встановленими університетом.

Умови допуску до семестрового контролю: [зарахування усіх передбачених РП завдань.](#)

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

Кількість балів	Оцінка
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо

Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Рекомендації студентам

Працюючи на лекції студенту варто конспектувати основні поняття, ознаки, класифікації, визначення, про які розповідатиме викладач. Якщо студент буде уважно слухати, фіксувати відповідний матеріал, потім прочитає цей текст, застосує його при підготовці до семінарського заняття. Якщо після цього студент презентує свою обґрунтовану позицію (думку), критично оцінить позиції (думки) інших студентів, ставитиме питання викладачу та студентам – обсяг засвоєного ним навчального матеріалу і глибина його розуміння збільшуватиметься в рази.

Готуючись до семінарського заняття студент має обов'язково опрацювати лекційний матеріал певної теми, бажано ознайомитись з додатковою навчальною літературою. При виникненні питань, виявленні незрозумілих положень необхідно обов'язково обговорити їх з викладачем. На семінарському занятті навіть добре підготовлений студент не повинен залишатись пасивним спостерігачем, а активно включатись у обговорення питання. Якщо ж студент не ознайомився з навчальним матеріалом, йому варто уважніше слухати виступаючих, і завдяки отриманій інформації намагатись компенсувати недоліки підготовки до заняття. Не слід відмовляти від відповіді на питання викладача. Навіть якщо студент не знає відповіді, доцільно спробувати відповісти, висловити свою думку, виходячи з власних знань, досвіду, логіки запитання тощо. При цьому не треба боятися помилитися – одним з важливих завдань вивчення гуманітарних дисциплін є вироблення вміння логічно мислити і відповідно висловлювати власні думки. Однак, варто пам'ятати, що незнання матеріалу дисципліни є суттєвим недоліком роботи студента і буде негативно впливати на його загальний рейтинг. Відповідальне ставлення до підготовки на кожне семінарське заняття дає змогу не лише правильно засвоїти навчальний матеріал, але й зекономити зусилля при проходженні семестрового контролю.

Дистанційне навчання

Можливе синхронне дистанційне навчання з використанням платформ для відео-конференцій та освітньої платформи для дистанційного навчання в університеті.

Інклюзивне навчання

Допускається

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено викладачем кафедри психології і педагогіки, кандидатом політичних наук Оніпко Зоряною Сергіївною.

Ухвалено кафедрою психології та педагогіки (протокол № 15 від 31.05.2024 р)

Погоджено методичною комісією факультету соціології і права (протокол № 9 від 26.06.2024 р.)

Додаток 1

Рейтингова система оцінювання результатів навчання (для студентів заочної форми)

Рейтинг студента з дисципліни «Історія психології» складається з балів, що отримуються за:

- 1) відповіді та доповнення відповідей інших студентів у процесі дискусії на семінарському занятті;
- 2) виконання домашньої контрольної роботи.

Система рейтингових (вагових) балів та критерії оцінювання:

Робота на семінарському (практичному) занятті (максимальна кількість балів за один семінар – 10 балів)

активна участь у проведенні заняття; надання повної і аргументованої, логічно викладеної доповіді, відповіді, висловлення власної позиції з дискусійних питань або повністю правильне вирішення завдань з відповідним обґрунтуванням, у поєднанні зі слухними доповненнями відповідей інших студентів у процесі дискусії	8-10
активна участь у проведенні заняття; надання правильних відповідей або правильне вирішення завдань з незначними неточностями, порушеннями логіки викладення відповіді чи обґрунтування при вирішенні задачі	4-7
надання відповідей з чисельними значними похибками	1-3
відсутність відповіді, ухилення від участі у семінарському занятті	0

2 Виконання домашньої контрольної роботи (максимальна кількість балів складає 80 балів):

Домашня контрольна робота включає 4 питання, що є елементами кожного теоретичного розділу навчальної дисципліни. Виконання ДКР полягає в розгорнутій письмовій відповіді на кожне з 4 питань певного варіанту. Варіант ДКР надається викладачем на лекційному занятті або визначається рандомно.

Кожне питання ДКР оцінюється в 20 балів, таким чином максимальна оцінка за виконання ДКР складає 80 балів.

Критерії оцінювання кожного питання ДКР:

повна, аргументована, логічно викладена відповідь. Наведено приклади та обґрунтування	16-20
правильна відповідь з незначними неточностями, порушеннями логіки викладення відповіді	7-15
відповідь з чисельними значними помилками, відповідь неповна, без обґрунтування	1-7
відсутність відповіді	0

Приклад варіанту ДКР:

Варіант 1

1. Визначіть предмет історії психології.
2. Проаналізуйте розуміння душі натурфілософів. Вчення Геракліта про душу.
3. Розкрийте зміст психофізіологічного закону Фехнера-Вебера.
4. Означте психологічні ідеї представників гештальтпсихологічного напрямку (М. Вертгеймер, К. Коффка, В. Келер, К. Левін).

Варіант 2

1. Розкрийте місце історії психології в системі наукового знання.
2. Проаналізуйте вчення про свідомість Р. Декарта..
3. Проаналізуйте положення індивідуальної психології А. Адлера.
4. Визначте здобутки В. Роменця в дослідженні історії психології. Історико-психологічна теорія вчинку особистості .

Розрахунок шкали (R) рейтингу:

Сума вагових балів контрольних заходів протягом семестру складає:

$$RD = 20 + 80 = 100 \text{ балів.}$$

Студенти, які набрали протягом семестру **60 і більше балів** мають можливість:

а) отримати залікову оцінку (залік) відповідно до набраного рейтингу (рейтингові бали переводяться до оцінки згідно із таблицею та заносяться до відомості семестрового контролю);

б) виконати залікову контрольну роботу з метою підвищення оцінки (при цьому попередній рейтинг студента з дисципліни скасовується і він отримує оцінку тільки за результатами залікової контрольної роботи).

Студенти, які набрали протягом семестру менше **60 балів, але виконали умови допуску**, виконують залікову контрольну роботу.

Залікова контрольна робота складається з 100 тестових завдань, що відображають зміст всієї дисципліни та виконується письмово.

Залікова контрольна робота проводиться за допомогою гугл-тестів, доступ до ЗКР надається студентам лише під час проведення заліку. Тривалість ЗКР – 90 хвилин. Залікова контрольна робота містить 100 тестових питань, кожне питання містить 3-4 варіанти відповіді, серед яких правильною є лише одна. Задача студента – уважно прочитати питання та варіанти відповідей, обрати один варіант відповіді (правильний на думку студента) та позначити його у будь-який зручний спосіб.

Максимальна кількість балів складає **100** (максимальна кількість балів за 1 тестове завдання – 1 бал):

Тестове завдання виконано правильно (кожне з 100)	1
Тестове завдання виконано неправильно (кожне з 100)	0

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

<i>Кількість балів</i>	<i>Оцінка</i>
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

Орієнтовні питання до залікової контрольної роботи

1. Охарактеризуйте підходи до розуміння історії психології.
2. Визначіть предмет історії психології.
3. Зазначте завдання історії психології.
4. Означте періодизація історії психології.
5. Назвіть функції історії психології.
6. Охарактеризуйте методи, що використовуються в історії психології.
7. Розкрийте місце історії психології в системі наукового знання.
8. Дайте характеристику психологічним ідеям в Стародавньому Єгипті та Вавилоні.
9. Розкрийте психологічні погляди послідовників буддизму і джайнізму в Стародавній Індії.
10. Проаналізуйте психологічні аспекти філософських шкіл в Стародавній Індії (чарвакка, йога, веданта, міманса, н'яя, вайшешика).
11. Означте психологічні ідеї мислителів Стародавнього Китаю (Конфуцій, Лао-Цзи, Ван Чун, Мо-цзи та інші).
12. Охарактеризуйте розуміння душі у представників Мілетської школи.
13. Проаналізуйте розуміння душі натурфілософів. Вчення Геракліта про душу.
14. Розкрийте моральні аспекти психологічних ідей Сократа.
15. Дайте характеристику психологічним поглядам Платона.
16. Проаналізуйте психологічні ідеї у вченнях атомістів
17. Охарактеризуйте внесок Аристотеля у психологічну науку.
18. Розкрийте зміст психологічних ідей античних медиків.
19. Означте основи гоморальної теорії темпераменту.
20. Дайте характеристику психологічним ідеям філософів періоду еллінізму.
21. Дайте загальну характеристику основним психологічним ідеям представників різних етапів розвитку релігійної думки (апологетика, патристика, схоластика).
22. Проаналізуйте психологічні ідеї у філософії Фома Аквінського (томізм).
23. Розкрийте сутність дослідного пізнання душі за Р. Беконом.
24. Охарактеризуйте особливості арабомовної середньовічної психологічної думки (Ібн-Сінна (Авіценна), Ібн аль-Хайсам (Альгазен) та Ібн-Рушд (Аверроес).
25. Означте основні психологічні погляди діячів епохи Відродження. (П. Помпонацці, Б. Телезіо, Л. да Вінчі, Н. Кузанський, Дж. Бруно, Х. Вівес, Г. Перейра).

26. Розкрийте психологічні погляди Ф. Бекона.
27. Проаналізуйте вчення про свідомість Р. Декарта.
28. Розкрийте зміст психологічних поглядів Б. Спінози, Г. Лейбніца та Дж Барклі.
29. Охарактеризуйте розвиток та становлення асоціативної психології у XVI
30. Проаналізуйте сутність пізнання за Дж. Локком.
31. Означте основні психологічні погляди німецьких філософів (І. Кант, І. Фіхте, Ф. Шеллінг, Г. В.-Ф. Гегель, Л. Фейєрбах).
32. Проаналізуйте розвиток асоціанізму в XIX ст. (Г. Спенсер, Дж. Міль, Т. Браун).
33. Природничо-наукові передумови розвитку експериментальної психології.
34. Означте основні нарямки дослідження експериментальної психології в XIX ст. (В. Вундт, Г. Т. Фехнер, Е. Г. Вебер, Г. Гельмгольц, Г. Еббінгауз)
35. Розкрийте зміст психофізіологічного закону Фехнера-Вебера.
36. Проаналізуйте дослідження фізіології Г. Гельмгольцем.
37. Охарактеризуйте дослідження пам'яті Г. Еббінгаузом.
38. Дайте характеристику вчення про інтенціональні акти свідомості Ф. Brentano.
39. Розкрийте психологічні погляди представників школи структуралізму (Е. Тітченер).
40. Проаналізуйте дослідження свідомості в рамках функціоналізму (У. Джемс, Дж. Дьюї, Д. Енджелл, Р. Вудвортс, Г. Спенсер).
41. Розкрийте основи дослідження мислення представниками Вюрцбурзької школи (О. Кюльпе, К. Марбе, К. Л. Бюлер).
42. Означте психологічні погляди представників Французької психологічної школи (А. Льебо, Ж. М. Шарко, Т. Рібо, П. Жане).
43. Проаналізуйте психологічні ідеї французьких соціологів (Е. Дюркгейм, Л. Леві-Брюль, Ж.-Г. Тард).
44. Дайте характеристику розумінню особистості в рамках описової психології (В. Дільтей, Е. Шпрангер).
45. Охарактеризуйте основні положення психоаналітичної теорії З. Фрейда.
46. Проаналізуйте положення індивідуальної психології А. Адлера.
47. Розкрийте зміст аналітичної психології К. Г. Юнга.
48. Дайте характеристику вченню про невротичну особистості у К. Хорні.
49. Охарактеризуйте гуманістичний психоаналіз Е. Фромма.
50. Проаналізуйте етапи розвитку особистості за Е. Еріксоном.
51. Охарактеризуйте основні положення біхевіоризму та необіхевіоризму (Б. Скінер, Дж. Уотсон, Е. Толмен).
52. Означте психологічні ідеї представників гештальтпсихологічного напрямку (М. Вертгеймер, К. Коффка, В. Келер, К. Левін).
53. Означте дослідження К. Левіна щодо психології мотивації, почуттів, волі, особистості
54. Визначте особливості гуманістичної психології (А. Маслоу, К. Роджерс).
55. Дайте характеристику диспозиційним теоріям особистості (Г. Олпорт, Р. Кеттелл, А. Айзенк).
56. Проаналізуйте теорію особистісних конструктів Д. Келлі.
57. Охарактеризуйте факторну теорію особистості (Р. Кеттел).
58. Опишіть особистість крізь призму її рис і властивостей, характерологічних рис (Г. Олпорт).
59. Проаналізуйте дослідження внутрішньої організації психічних процесів в когнітивній психології (У. Найсер, Ж. Піаже, Д. Х'юз, М. Дональдсон).
60. Означте положення теорії стадій розвитку інтелекту Ж. Піаже.
61. Розкрийте зміст рефлекторної теорії психіки (І. Павлов, В. Бехтерев).
62. Проаналізуйте культурно-історичну теорію та основи педагогічної психології за Л. Виготським.
63. Дайте характеристику розуміння діяльності людини А. Леонтьєвим.
64. Охарактеризуйте внесок С. Рубінштейна у психологію
65. Дайте характеристику основним сучасним напрямкам дослідження у психології (клієнтцентрована терапія К.Роджерса, логотерапія В.Франкла, психодрама Дж.Моренно, психосинтез Р.Ассаджиолі, гештальттерапія Ф. Перлза).
66. Означте положення трансактного аналіз Е.Берна.

67. Охарактеризуйте педагого-психологічні ідеї діячів Київської Русі (Лука Жидята, Іларіон, Феодосій Печерський, Кирило Турівський, Володимир Мономах, митрополит Никифор).
68. Проаналізуйте психологічні погляди випускників та викладачів Києво-Могилянської Академії (І. Гізель, С. Яворський, Ф. Прокопович, М. Козачинський, С. Калиновський, С. Кулябка, Г. Кониський).
69. Розкрийте зміст філософсько-психологічних ідей Г. Сковороди.
70. Означте внесок психологів Львівського університету (Ю. Охорович, С. Балей).
71. Охарактеризуйте психологічні погляди представників Харківської школи (П. Гальперін, О. Запорожець, Л. Божович, П. Зінченко, В. Аснін).
72. Дайте характеристику психології особистості Г. С. Костюка.
73. Визначте здобутки В. Роменця в дослідженні історії психології. Історико-психологічна теорія вчинку особистості
74. Визначте сучасний стан психології в Україні.